ԱՐՇԱԼՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՔԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ · ԶՄԻՒՌՆԻԱ ՈՒՐԲԱԹ 3 ՄԱՐՏ 1844 ԹԻՒ 180

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կոստանդնուպօլիս, 29 փետրվար :

Արքայական հրամանաւ հաճի Մուստաֆա էֆէնտին, որ Րէշիտ փաշային նախորդ քէհեան էր, Էրզրումոյ բանակին համարակալ անուանեցաւ · այլև Աքքայի նախորդ տէֆթէրտար Խալիլ պէյը, Րումելիի բանակին համարակալ կարգեցաւ :

—Կառավարութեան երկու շոգենաւը, Խայրի խայիր ու Խայրէկլի ըսուած, անցած շաբաթ օրը ճամբայ ելան կանոնաւոր զօրքեր ու Թնդանօթներ տանելու համար Սէլանիկ :

—Այս օրերս քանի մը դրամանենգ (խալփաղըն) մարդեր ձեռք բերաւ կառավարութիւնը, որոնք Թէպէտև Եւրոպայի տէրութեանց հպատակ են, այսու ամենայնիւ փողերանոցը արգելուեցան, որ անոնց դատաստանը վճռուի ըստ օրինի :

—Բրուսիոյի և Ալպանիայի դեսպանները անցած ուրբաթ օրը Րիֆաթ փաշային պալատը ճաշ ընելու հրաւիրուեցան :

—Աւստրիոյ դեսպան Ըթուրմէրի կոմսը անցած հինգշաբթի օրը մեծ հացկերոյթ մը ըրաւ իր պալատը, ուրտեղ հրաւիրուած էին Անգղիոյ դեսպանը ու դեսպանուհին, այլ և Գաղղիոյ, Ռուսիոյ Բրուսիոյ ու Սարտէնիայի դեսպանները :

—Բարձրագոյն Դուռը անխոնջ ջանիւ հոգ կը տանի քաղաքական կառավարութեան նոր կարգադրութեանը վրայօք, որն որ որոշած է գործքի դնել · ու աս բանին համար քանի մը անգամ ազդարարութիւններ ըրաւ օտար տէրութեանց դեսպաններուն, որոնց գործակցութիւնը հարկաւոր է աս նոր կանոններուն ընդհանուր գործադրութեանը համար :

—Մայրաքաղաքիս ընդհանրապէս ամէն բնակչաց աշխարհահամարը կըշարունակուի միշտ, ու կերևի Թէ կատարելապէս որոշուած է, ոլպէս զի ամէն եւրոպայինները Կոստանդնուպօլսոյ, իրենց դեսպանատան կողմանէ հրամանագիր մը ունենան քովերնին աս մայրաքաղաքը նստելու համար, ու նոյն հրամանագրին վրայ Թօփխանէի փաշային կնիքն ալ (մէօհիւր) պիտի ըլլայ :

—Փողերանոցին շոգեշարժ մեքենաները միշտ կըբանին ու շարունակ դրամ կըկտրեն Թէ ոսկիէ և Թէ արծըԹէ · ուստի կը յուսացուի Թէ մօտ օրերս բաւական նոր ստակ պիտի տարածուի հասարակութեան մէջ :

—Վիեննայէն կըգրեն Թէ՝ Օրլօֆ կոմսը յիշեալ մայրաքաղաքը հասեր է Բեդրբուրկէն գալով, ու կըհաստատեն Թէ Ռուսիոյ Կեհափառ կայսրը մասնաւոր գործ մը յանձներ է անոր, որուն վրայօք խորհուրդ պիտի ըլլայ Աւստրիոյ կառավարութեանը հետ :

—Կոստանդնուպօլսոյ նախորդ դեսպան Յունաստանի մօսիւ Մավրօքօրտաթօյին ամուսինը իր ընտանիքովը Աթէնք գնաց անցած շաբաթ : Կերևի Թէ մօսիւ Մավրօքօրտաթօյին մօտ օրերս երևելի պաշտօն մը պիտի յանձնուի յիշեալ մայրաքաղաքը:

ՄԱԿԵԴՈՆԻԱ

Սելանիկ, 19 փետրվար ·

Տասնը հինգ օրէ 'ի վեր 200 ձիու բեռ հագուստ խրկուեցաւ Պիրլիս, հոն տեղի ձմերանոցը գըտնուած զինուորներուն համար : Աս նահանգին ներսի կողմերը սովորական ճամբորդութիւն ընող կառքերուն ձիերը, նաև անոնք որ Սէրէզի տօնավաճառը ապրանք պիտի տանէին, ամէնքն ալ յիշեալ հագուստները տանելու գործածուեցան :

Հասարակութեան աչքը հիմակուհիմայ Ալպանիայի կողմը դարձած է · ուրտեղ Թէպէտև անմիջապէս խռովութեան մը երկիւղ չկայ, այսու ամենայնիւ մեծ զգուշութիւն ընել արժան է ան երկրին բնակիչներուն աղմկայոյզ բնութեան պատճառաւը: Նաև անոնցմէ զօրք առնելու հրամանին գործադրութիւնը մեծ դժգոհութեան առիԹ եղած է մէջերնին:

Անցածները աս վիճակին քանի մը կողմանց անդորրութիւնը քիչ մը աղմկեցաւ · ինչու որ տասնը հինգ հոգիէ բաղկացեալ ձիաւոր գողերու խումբ մը Սէլանիկէն 6 ժամ հեռու եկեր էր · ասոնք կերևի Թէ մէկ մասը են, ուրիշ մէկ մեծ դնդի չարագործ մարդկանց, որոնք Հալքան տէրէի լեռները կըպտըտին, ու շարունակ գողութիւններ ու մարդասպանութիւններ կընեն: Մէհէմէտ Վասըֆ փաշան հարկաւոր միջոցները իսկոյն գործքի դրաւ աս չարագործները ձեռք բերելու համար :

Կըհաստատեն Թէ Սէրէզի մաքսին սարքին գործակալները տօնավաճառի պարագայէն օգուտ քաղել ուզելով, կառավարութեան հրամանացը դէմ, նոր տուրք մը առնելու կաշխատէին եղեր իւրաքանչիւր բեռ գլուխ, ամէն ապրանքներէն որ յիշեալ տօնավաճառը կուգան : Սէլանիկի մաքսը, որ վերջի հրկիզութեան տանը էրեցաւ, հիմակ նորէն

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆՔ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐ

Հայոց ազգը անմիաբան է ըսողներուն կարծեաց հերքումը ·

(շարունակութիւն ։)

Բ

Ան՝ որ իր ձեռքին մէջը ունի իշխանաց սիրտը, ու ամենուն Թագաւորն է, անոր հրամաններէն է որ մարդկանց ներսը կըմտնէ միաբանութեան կամ անմիաբանութեան ոգի · անոր խնամքը բարձր ձայնով կըքարոզէ մեր ազգին միաբանութիւնը, կըվկայեն նաև աս բանին անխօս տարերքը, կըվկայեն ուրիշ ազգաց ու մեր նախնիքներուն պատմութիւնները, կըվկայեն օտարք ու Թշնամիք ալ: Միայն դատախազն է որ երկնքի ու երկրի վկայութեանը դէմ կեցած կըսէ՝ · Թէ Չկայ միաբանութիւն Հայոց մէջ . . . : Ու ի՞նչպէս չզարհուրիր անիկա Թէ որ առջի դարերը քննելու ըլլայ նէ, ինչ ատեն երջանկութիւնը՝ որ Աստուծոյ աԹոռին քովն էր միշտ Հայաստանու փափկասուն ծոցը դրախտին մէջ իջաւ ու նստաւ ամէնէն առաջ: Մեհավայր (այսինքն մեծ մարդիկներու տեղ) գաւառներ, որ չէ Թէ միայն հակառակ տարերքը միաբանութեան մէջ տեսաք, այլ և աններեԹական հոգին սքանչելի կերպով ձեր հողին հետ խառնուած : Երկնքին մէջ հրեշտակը չկրցաւ հաճութեամբ ու հաւանութեամբ կենալ Աստուծոյ հետ · բայց ձեր մէջն էր, որ հողեղէն մարդս պատուիրանազանցութենէն ետքն ալ Աստուծոյ հետ ունեցած միութեան կապը չխորտակեց : Ընդհանուր ջրհեղեղին ժամանակը՝ բոլոր աշխարհք ձեր վրայ հանգչած տեսան հրաշալի տապանը : Ձեր մշտնջենաւոր լեռներուն վրայէն սլանալով հեզահամբոյր աղաւնին կըբերէր ձիԹենիին ոստը՝ որ կրկին միաբանութեան աւետիքն էր, Աստուծոյ ու մարդուն : Քու վրադ, ազատ մեր Մասիս, ու քու գլխուդ բոլորտիքը ձգուած տեսան մեր նախահայրերը հաշտութեան ծիածանը, ու Աստուծոյ և մեկմէկու հետ ցնծալից միաբանութեամբ մը կապուեցան : Երկնքի ժառանգութենէն դուրս ելլողներուս համար՝ Աստուծոյ հետ եղած միմիայն կապը ու դրաւականը (փէյ), սուրբ կրօնքը կըսեմ, մեր երկրին մէջ կանգնեց առաջ իր սեղանը, ու տէրունական նշանը՝ ուրիշներէն առաջ մեր Աբգար Թագաւորը ընդունեց : Մեր երկրին մէջ երևցան առջի ընտանիքը, առջի տոհմը առջի ժողովուրդը ու առջի միաբանութիւնը : Աս սքանչելի միաբանութեան նախավկաները Հայ ու իր տղաքը, սրտով ու մարմնով չզատուեցան ան երկրէն : Միաբանութեան գեղեցիկ ոգին՝ աշտարակին աւերակներէն սոսկալով, կըփախչէր ու Հայաստան կըվազէր և հոն իր բնակութիւնը կըհաստատէր : Բաբելոնի դաշտին մէջ եղած ազգերը կըցրուին կերԹան երկրիս երեսը՝ ամէն մէկը իրենց խառնախօս լեզուովը · իսկ մերինքինները միաբան ու միալեզու՝ միայն Հայկին հնազանդութեան տակը մտնելով անոր տղաքը ու վիճակը կըսեպուին · ու երկրին միութիւնը աւելի հաստատ պահելու համար, ընտանեկան կեանք վարելու կըսկսին, ու կըմերժեն բազմակնութեան օրէնքը, որ ընտանի խռովութեանց պատճառ է :

Ուրիշ ազգաց մէջ ամէն մէկ տանուտէր զատ քաղքի ու Թագաւորութեան իշխան էր, ինչպէս որ յայտնի կըտեսնենք Քանանու բարբարոս Թագաւորներուն մէջ, որոնցմէ զհարիւրը Յեսու և Ադոնիբեզեկ միայն ջարդեցին · իսկ մեր նախարարները Թէպէտև փառքով ու պատուով անոնցմէ պակաս չէին մնար, այսու ամենայնիւ միայն մէկ մարդու մօտիկ կընէին, ու անոր հետ միաբան էին պատերազմներու մէջ · ինչպէս ահա Ներովթ Հայաստան վազած ժամանակը՝ Արդոս Հայկին քով կուգար կապուէր : Ուրիշ ժողովուրդներն ալ իրենց գըլուխը շատ վտանգներ պատահելով՝ խրատուեցան դալ

չլինել կուտայ Եուսուֆ պէյը, նոյն տեղը որ անցածները ծախու առաւ :

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱՂՂԻԱ

Կառավարութիւնը արժան համարեցաւ Բոլինիէ ըսուած պատերազմական պրիքը Ալեկանտա խրկել հոն տեղի պատահած վերջի խռովութեանցը պատճառաւ. այլև կըհաստատեն թէ մօտ օրերս ուրիշ նաւեր ալ պիտի խրկուին Սպանիայի կողմերը :

Մարի Քրիստին Թագուհին փետրվար 6ին փարիզէն ելաւ Սպանիա երթալու համար, Բէրբինեանիէն ու Քաթալօնէն անցնելով:

Գաղղիացւոց Թագաւորին տղան Մօնփանսիէի դուքսը Ափրիկէ երթալու մեկնեցաւ ասկէ: Բարձրապատիւ արքայազուն իշխանը մանաւանդ ըլլալու կերթայ գաղղիական զօրաց արշաւանքին (էքսփէտիսիօն) որն որ կըպատրաստուի հիմակուհիմայ Կոստանդինէի մէջ, ու նոյն նահանգին բարձրագոյն հրամանատար արքայազուն Օմալի դքսին առաջնորդութեամբը գործքի պիտի դրուի :

Այս օրերս Արշիմէտ ըսուած շոգենաւը Պրեստ գնաց ուսկից Զենաստան պիտ'որ երթայ, նոյն երկրին Գաղղիոյ դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Հարքուրի կոմսը տանելու համար. որուն հետ կըխրկէ կառավարութիւնը հինգ քարոզիչ քահանայ ու հինգ գործակալ առևտրոյ. աս վերջինները Զինաստանի վաճառականութեանը վրայօք քննութիւն ընելու են ու հարկաւոր եղած տեղեկութիւնները ծանուցանելու են առևտրոյ տեսուչին :

—Լը Գլօպ ըսուած օրագրին մէջ կըկարդացուի. «Երկրորդ ծովակալ Ժօէնվիլի իշխանը մօտ օրերս կըսպասուի Պոլիս, ու իր դրօշակը պիտի դնէ երկու Ֆրէկաթներուն մէկուն վրայ, որոնց մէջ նորոգութիւն ընելնին արդէն ծանուցինք. կարելի է թէ Մինէրվ ըսուած Ֆրէկաթը մանէ արքայազուն իշխանը: Այս Ֆրէկաթը Թունուզ երթալու է պատերազմական ուրիշ քանի մը նաւերով, Գաղղիոյ միջնորդութիւնը մատուցանելու համար յիշեալ երկրին պէյին: Ժօէնվիլի իշխանը հարկաւոր եղած տեղեկութիւնները ընդունելով աշխատելու է բարեկամօրէն կարգի դնել Ճէզայիրի կառավարութեանը ու Սարտէնիայի տէրութեանը մէջ պատահած վէճը”:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Սահմանադրական օրինաց ընդունուած յօդուածները :

շարունակութիւն : 1)

Ազգային երեսփոխանաց ժողովոյն ու Ծերակոյտին վրայօք :

Յօդուած . 46 : Մի և նոյն անձը չկրնար ըլլալ անդամ երեսփոխանաց ժողովոյն ու միանգամայն Ծերակոյտին :

Յօդ . 47 : Երեսփոխանաց ժողովը ու Ծերակոյտը ըստ օրինի յունվար 3ին կըպարտաւորին գումարուիլ ամէն տարի . բայց Թագաւորը կրնայ ժողովքի կանչել զանոնք ալ աւելի մօտ ժամանակի մէջ, կամ երկնցընել ժողովքը՝ ներկայ սահմանադրութեան 29 ու 30երորդ յօդուածներուն համեմատ:

Յօդ . 48 : Ազգային երեսփոխանաց ու Ծերակոյտին ժողովը՝ պէտք է հրապարակաւ ըլլալ: Այսու ամենայնիւ դուները գոց՝ այսինքն ծածուկ ալ կրնայ ըլլալ, թէ որ երեսփոխանաց ժողովէն 10 հոգի խնդրելու ըլլան . իսկ Ծերակոյտին անդամներէն՝ թէ որ 6 հոգի խնդրելու ըլլան : Այնուհետև մեծագոյն մասին հաճութեամբը պիտ' որ վճռուի թէ ուրդեօք հարկաւո՞ր է հրապարակաւ եղած ժողովոյն մէջ նորէն քննութիւն ընել մի և նոյն խնդրոյն վրայօք :

Յօդ . 49 : Երեսփոխանաց ժողովը ու Ծերակոյտը չեն կրնար քննել կամ վճիռ ձգելով վճռել, երբոր ներկայ չեն գտնուիր անոնց անդամոց կէսը ու մէյ մըն ալ աւելի : Թէ որ առաջարկութեան մը վրայօք երկու հակառակ կողմը հաւասարակշիռ է թուով, նոյն առաջարկութեան քննութիւնը պէտք է ետ թողուլ :

Յօդ . 50 : Առանց կանչուելու մէկը չկրնար ներկայանալ երեսփոխանաց ժողովոյն ու Ծերակոյտին մէջ, առաջարկութիւն մը ընելու համար կենդանի ձայնիւ կամ գրութեամբ : Աղերսագիրները կըտրուին յիշեալ ատեաններուն, երեսփոխանի կամ Ծերակոյտի անդամի մը ձեռօք կամ գրասեղանին վրայ կըդրուին :

1) Տես՝ օրագրիս 177--178--179 թիւերը :

Երեսփոխանաց ժողովը ու Ծերակոյտը իրաւունք ունին իրենց տրուած աղերսագիրները առնելով իշխանաց խրկելու . որոնք կըպարտաւորին տեղեկութիւններ տալու երբոր կըխնդրուին անոնցմէ:

Յօդ . 51 : Երեսփոխանաց ժողովը ու Ծերակոյտը զատ ժողովքի կընստին իրենց մասնաւոր սրահին մէջ : Միայն տարեկան ժողովոյն բացուելու օրը, ու երբոր սահմանադրական օրէնքը կըպահանջէ, աս երկու ժողովը միատեղ կըգումարուին երեսփոխանաց ժողովարանին մէջ :

Յօդ . 52 : Ամենևին հարկ մը (վէրկի) չկրնար սահմանուիլ ու առնուիլ, թէ որ առաջուց հաճութիւն տուած չեն երեսփոխանաց ժողովը ու Ծերակոյտը և Թագաւորը հաստատած չէ զանիկա :

Յօդ . 53 : Ամէն տարի երեսփոխանաց ժողովը ու Ծերակոյտը մեծագոյն մասին հաւանութեամբը պիտ' որ կարգադրեն տէրութեան տարեկան ծախուց ու եկամուտից վիճակը, ու նախընթաց ամին մէջ եղած ծախուց հաշիւներուն օրէնքը 1) հաստատելու են :

Տէրութեան բոլոր եկամուտը ու ծախքը, կառավարութեան հաշուեվիճակին (պիւտժէ) մէջ պէտք է անցնի, նմանապէս հաշուից օրինացը մէջ :

Յօդ . 54 : Առանց օրէնքի թոշակ մը կամ վարձատրութիւն մը չկրնար տրուիլ մէկուն՝ կառավարութեան գանձէն :

Յօդ . 55 : Երեսփոխանի մը, կամ Ծերակոյտի անդամներէն մէկուն չեն կրնար նեղել ու դատաստանի կանչել, իրեն պաշտօնին գործադրութեանը մէջ կարծիքը ըսելու համար, ու վիճակարկութեամբ տուած իր խորհուրդին պատճառաւը:

1) Ամէն տարիին վերջը, տէրութեան տարուան մը մէջ ըրած ծախքերուն հաշիւները կըներկայացընեն Թագաւորին, հաստատելու համար զանոնք, հաճութեամբ երեսփոխանաց ժողովոյն ու Ծերակոյտին . ու աս հաստատութիւնը օրէնք հաշուից կըսուի . (լա լուա տէ քօնթ) :

մանել միապետութեան և քաղաքական կենաց օրէնքին տակը. ու երբոր հարկէն ստիպուելով բոլոր իշխանութիւնը մէկուն յանձնեցին, բռնաւորներ անոնց մէջ ելան, ու ժողովուրդին վրայ նեղութիւնները շատցան. ասոր համար օրինադիր մարդկանց կիյնէին՝ աս չարիքներուն դեղ մը գտնելու համար. իսկ մեր երկրին գլխաւոր իշխանը, թէպէտև նախարարները իր տակը նուաճեր էր, այլ անոր իշխանութեան գաւազանը ամէնուն անուշ եկաւ, ու բնական օրէնքի պէս, քաղաքական օրէնքներն ալ ընդունելի եղան մեր ազգին :

Մարդկանց բնութեանը խիստ տեղեակ էին մերինքները Նեբրովթայ ժամանակէն 'ի վեր, ու իրենց հանճարեղ խորհրդովը ուրիշ ազգաց չարիքներէն իրենց խրատ առնելով կըզգուշանային, ու անմիաբանութեան խէթը անգամ՝ կըջանային իրենց ազգին մէջէն ջնջել. ասոր համար կըպատուիրէր Արամ իր նուաճած ազգերուն որ Հայոց տիրական լեզուն սորվին. աս պատճառաւ Վաղարշակ ալ կըպատուիրէր հաւասարապատիւ սեպել քաղաքացին ու գեղացին. ու անոնք չէին ելլեր անոր հրամանէն, վասն զի տուած հրամանները սիրով էին և ոչ իշխանութեամբ. ինչպէս մեր Հերոդոտը (Խորենացին) կըվկայէ քաջ ու աշխարհակալ Արամին համար.

“Աշխատասէր ու հայրենասէր մէկ մը ըլլալով, կըսէ, լաւ կըսեպէր հայրենեաց վրայ մեռնիլը”: Ու Տիգրանայ սիրելոյն համար կըսէ, “Եղով ու մեղրով զամէն մարդ կըպարարտացընէր”, որպէս զի ամէնքն ալ միաբան զուարճանան : Գործեալ նոյն սիրով Վաղարշակն ալ երկու հոգի յիշեցընող կըկարգէ իրեն, որ արդարութեան ու ազգասիրութեան կշիռը հաւասար պահէ միշտ. Նոյնպէս Արտաշէսն ալ աշխարհքը ծաղկեցընելու ժամանակը, ամէն մարդու միաձև զգեստ հագնիլ կուտար : Նոյն յորդաբուղխ սիրով դուն ալ ողբալիդ ու տօնելիդ Վահէ, Աղեքսանդր Մակեդոնացիէն չվախնալով, քու կուրծքդ անյաղթելի բերդ մը ըրիր քուկիններդ պաշտպանելու համար. ու թէպէտև կորճի պէս ինկար մեռար, բայց ազգասիրիդ յիշատակը առանց մոռցուելու իսկոյն կանգնեցաւ :

Թող չզարմանայ մէկը, կաղաչեմ, որպէս թէ միաբանութենէն յանկարծ ազգասիրութեան դարձած կերևնանք. վասն զի ասոնք մէկմէկէ բաժնելը անոր կընմանի, որպէս թէ սէրը իր վրայ բաժնէինք. վասն զի ամէն բանին կապը սէրը կըճանչնանք. ու գիտենք թէ ազգին միաբանութիւնը՝ սիրոյ ծաւալումն է ժողովրդոց սրտին մէջ, բարեկամաց սրտին մէջ եղածին պէս : Աստի նոյն առաքինութիւնն էր որ Արշակեանքը, Արտաշէսեանքը ու Տիգրանեանքը ծովու ու ցամաքի վրայ թագաւորական պսակով զարդարուած կըպըտըտցընէր, ու արշակունի թագաւորաց ոտքը բերել կուտար իշխանները ու իշխողները առհասարակ. նոյն առաքինութիւնն էր որով մահը աչուընին առած՝ թշնամեաց վրայ վազեցին Վաղարշ ու Խոսրով, որպէս զի օտար մարդիկ իրենց երկրին խաղաղութիւնը չվրդովին... :

Ու ան ո՞վ է որ բերդէն համարձակ կըցատքէ կիջնայ յօժարամիտ սրտիւ. երկաթը, մանգղինները ու բիւրաւոր զէնքերը անոր սրտին մէջ վախ չեն ձգեր, և ոչ ինքը անոնցմով իր թշնամիները կուզէ վախցընել. և ինչո՞ւ. վասն զի իր ազգին սիրելի ողբը տեսաւ մեծ վտանգի մէջ, ուստի աղէքը կտրտած ու թևերը բացած կըվազէ ու թշնամեաց գիրկը կիյնայ :

“Իմ վրաս քաշեցէք, կըսէ, բոլոր զէնքերը. ձեր ծառայը իմ արիւնովս անցուցէք, ու խնայեցէք աս ժողովուրդին. ո՜հ, Արամայ զաւակներ, իցէ թէ կարող ըլլայի ձեր ամէն մէկերնուդ համար մէյմէկ անգամ մեռնիլ”... : Ու ան դառն տանջանքներուն բոլոր ասպարէզէն անցնելով, կորովութեամբ զոհ կըլլայ իր ազգին: Ո՜վ մեծդ Սմբատ դուն աթենացի Կոդրոսէն աւելի վե-

Յօդ. 56 : Որքան ժամանակ որ տարեկան ժողովը կնստի, երեսփոխանաց ատեանին ու Ծերակոյտին անդամներուն մէկուն ալ հալածանք, արգելումն ու բանտարկութիւն չըլլար, բայց միայն երբոր հրաման կուտայ օրէնսդրական ընկերութիւնը որուն կը վերաբերի . բացառութիւն ընելով, թէ որ յանցանքը գործուելու ատենը բռնուի : Երեսփոխանաց ժողովոյն ու Ծերակոյտին անդամոց մէկուն անձնական բռնադատութիւն չկրնար ըլլալ ժողովքներուն բաց եղած ատենը . նմանապէս 4 շաբաթ բացուելէն առաջ, ու 3 շաբաթ գոցուելէն ետքը :

Յօդ. 57 : Երեսփոխանները ու Ծերակոյտին անդամները իրենց պաշտօնին մէջ չմտած, հետեւեալ երդումը պիտի որ ընեն :

«Յանուն համագոյակից ու անբաժանելի սուրբ Երրորդութեան, երդում կընեմ հաւատարմութիւն ունենալ Յունաստանի Թագաւորին, հնազանդութիւն Սահմանադրութեան ու տէրութեան օրինացը . կերդնում խղճիւ միայ կատարել երեսփոխանի (կամ Ծերակոյտի) պաշտօնը» :

Երեսփոխանաց ժողովոյն ու Ծերակոյտին անդամները պէտք է որ իրենց յարաբերեալ պահէն մէջ հրապարակաւ ընեն երդումը :

Յօդ. 58 : Երեսփոխանաց ժողովը ու Ծերակոյտը կանոնադրութեամբ մը կորոշէն իրենց գումարուելու կարգը :

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Զմիւռնիա, 3 Մարտ :

Յայտնի է հասարակութեանը որ Վեհափառ արքային հրամանաւը Մահմուտ Րիզա փաշան հայրենասիրական ոգւով միշտ խնամք կըտանի Օսմանեան տէրութեան մէջ զանազան գործատուններ հաստատելու և արհեստները ծաղկեցընելու, ու աս պատճառաւ արդէն խմատուն և հմուտ արհեստագէտներ, ճարտարապետներ, և գործաւորներ բերել տուած է Անգլիայէն : Այսու ամենայնիւ տակաւին շատ բանուորներ ու գործաւորներ պէտք են աս գործարաններուն մէջ . և որովհետև մեր ազգին նորահաստատ տղաքը շատ ընդունակութիւն ու յաջողակութիւն ունին ձեռագործ և մեքենական արհեստներու համար, կը յորդորենք զանոնք ու անոնց ծնողքները որպէս զի հոգ տանին ու աշխատին իրենց զաւկները նոյն գործատանց մէջ պաշտօնի մը դնելու, ուրտեղ իրենց աշխատութեանցը համեմատ օրինաւոր վարձք ընդունելէն 'ի զատ, զանազան արհեստներու մէջ ևս շուտով կրնան յառաջխմութիւն ընել : Արդէն Իզնիքմիտու մէջ հաստատուած Ջուխայի գործատունը խիստ բարեկարգութեամբ ու յաջողութեամբ կը յառաջանայ : Ասկէ 'ի զատ Կոստանդնուպոլսոյ մէջ ևս մեքենական արհեստից համար յատուկ գործատուն մը պիտի որ հաստատուի, երկաթը, պողպատը (չէլիկ), և այլ կերպ կերպ մետաղները հալելու, թնդանօթ ձուլելու (տէօքմէք), շոգեշարժ գործիքներ, ու շոգենաւու զանազան մեքենաներ շինելու եւ. եւ. :

Այսանկ գործատուններու հաստատութիւնը Օսմանեան տէրութեան մեծ պատիւ ըլլալէն 'ի զատ, հասարակ ժողովրդեան ալ շատ օգնութիւն պիտի ընէ, անոր բաւական գործ մատակարարելով իր ապրուստը արժանաւոր կերպիւ հոգալու համար :

Բեդրբուրկէն 1843 դեկտեմբեր 3 թուով ընդունած նամակնիս կը ծանուցանէ թէ, ամենապատիւ սրբազան Ներսէս կաթողիկոսը ամենայն հայոց, իր առողջութիւնը վերստին ստացեր է, ու նոյեմբեր 26ին պատիւ ունեցեր է Վեհափառ Կայսեր ներկայանալու, որ մեծ մարդասիրութեամբ ու առատաձեռնութ սիրով ընդուներ է զինքը, ու 45 րոպէի չափ բարեհաճեր է խօսակցելու Նորին Սրբազնութեանը հետ : Ամենապատիւ Սրբազանը թէպէտև ոտքի վրայ կենալով չուզեր է նստիլ, բայց Վեհափառ Կայսրը բարեգութ սիրով ձեռքէն բռնելով պարտաւորեր է որ բազմի իր քովը : Սրբազան Կաթողիկոսը գոհութիւն տալով Աստուծոյ իր խորին երախտագիտութիւնը յայտներ է Վեհափառ Կայսեր, որուն օգոստափառ տեսութեանը արժանացաւ բաւական տարի հաւատարմաբար ծառայութենէ ետքը : Նորին Վեհափառութիւնը հայոց ազգին ու սուրբ Էջմիածնի Աթոռոյն վրայօք քիչ մը խօսակցութիւններ ընելէն ետքը, մարդասիրաբար հրամայեր է անոր, որ գարնան ատենը ճամբայ ելլէ սուրբ Էջմիածին երթալու, այլև ինչ գործ որ ունենայ կառավարութեան ներքին գործոց տեսուչին ծանուցանէ, ուսկից ինքը իմանալով կարգի դրուի :

Պրուսայէն կըգրեն : «Փետրվար 15ին կիրքշաբթի գիշերը սոսկալի գիպուած մը պատահեցաւ քաղաքիս Պալըք փազար ըսուած յունաց թաղը Հիսարի կողմերը, որուն տակը կըգտնուէին բոլոր երևելի յունաց տուները : Յանկարծակի զարհուրելի որոտում մը ու սաստիկ գետնաշարժութեան պէս ցնցում մը լսուեցաւ . շրջակայ եղած տուները աս ցնցումէն մեծ վտանգ մը զգալով, կեանքերնին ազատելու հնարը կըմտածէին, թէպէտև տակաւին ուսկից յառաջ գալը չէին գիտեր . մէյ մըն ալ պարսպին տակը եղած տներուն մէկէն աղաղակ մը ելաւ, ուր որ դրացինները լսելով վազեցին գացին, ու տեսան որ պարսպէն մէկ մեծ ապառաժ քար մը աս տանը վրայ գլորուելով կործաներ էր զանիկա :

Իրաւոր սոսկալի տեսարան մըն էր կործանեալ տանը մէջ գտնուող դժբաղդ տասնըվեց անձանց վիճակը . որոնց խղճալի աղաղակը ու կոծը ներկայ եղողներուն սիրտը շարժելով, պարտաւորեցան վտանգի մէջ դնել իրենց կեանքն ալ, ու օգնութիւն հասնիլ աս դժբաղդներուն . որոնցմէ երկու հոգի միայն աւերակներուն տակը մնացին . մէկը չափահաս կին մըն էր ու միւսը տասնըութ տարեկան աղջիկ ծառայ, որոնց ազատելը անհնար եղաւ, ինչու որ նոյն վայրկենին նորէն սկսաւ պարսպին վերայէն մեծ քարեր գլորիլ : Բոլոր գիշերը ահուդողի մէջ մնացին Հիսարի շրջակայ տներուն բնակիչները, ու առտուանց ելլելով տեսան որ ալ աւելի դժբաղդ հետևանքներ ունեցեր էր աս ահեղալի դիպուածը . վասն զի պարսպէն ինկած ապառաժի նման քարերը վերոյիշեալ տունէն 'ի զատ վարի կողմերը իրեք չորս տուն ևս կործաներ էր, և քանի մը ուրիշ տներու ալ մէկ կողմը փլցուցեր էր . բայց բարեբաղդաբար մէջը գտնուող անձանց վնաս մը եղած չէր : Զարմանալին ան է որ, փլուած պարսպին վրայ տաճկի տուն մը կար . որուն տակի գրեթէ բոլոր քարերը վար իյնալով, թէպէտև խիստ վտանգաւոր վիճակի մէջ մնացեր էր, այսու ամենայնիւ դեռ անկործան կըմնար :

Քաղաքիս կառավարութիւնը յատուկ մարդեր խրկեց պարսպին շինուածքը քննելու համար, ու հիմնահիմն հնարաւոր միջոցները գործքի դրուեցան ան կողմի բնակիչները ապահով ընելու համար ապագայ ասանկ վտանգներէն :

Յայտնի է որ աս պարսպին շինուածքը խիստ հին է ու ամենևին նորոգութիւն եղած չէ . ասկէ 'ի զատ կըհաստատեն թէ անոր վրայ եղած տաճկի տներուն պարտէզներէն ամէն օր ջրեր վազելով պարսպին օր առաջ կործանմանը պատճառ կըլլան, ու ասանկով միշտ մեծ վտանգի մէջ պիտի մնան շրջակայ գտնուած հռոմի տուները» :

—Ասօր Բէյլէրի Շէֆքէթ ըսուած օսմանեան շոգենաւը ճամբայ ելաւ Պէյրութ ու Եաֆա երթալու : Յիշեալ շոգենաւով 45 հոգիի չափ հայ ուխտաւորներ սուրբ Երուսաղէմ գացին . որոնցմէ հինգ հոգին միայն զմիւռնացի են, ու քսանը հոգին Սիվրիհիսարցի են երիկ ու կնիկ մարդ մեծ ու պզտիկ :

—Այվալըխ ու Մօսքոնիսի ըսուած կղզին մահտարաժամի քանի մը գիպուած պատահելով, քաղաքիս առողջութեան ժողովը խիստ հարկաւոր եղած զգուշութեան միջոցները գործքի դրաւ աս տարափոխիկ ախտին առաջը առնելու համար : Նաև յիշեալ կողմերէն Ռուս վաճառականի կօլէթ մը եկաւ, որուն անմիջապէս արգիլուեցաւ հաղորդութիւն ունենալ քաղաքիս հետ ու քառասնօրեայ զգուշութեան կանոնացը համեմատ պիտի մաքրուի :

— Փարիզէն կըգրեն թէ, «Սաքս Քօպուրկի դքսին յանկարծահաս մահուան լուրը յունվար 21ին հասաւ աս մայրաքաղաքը . Պելճիգայի Թագաւորը խրախճանական մեծ հանդէս մը կընէր Պրուքսէլի մէջ, երբոր իր եղբօրը մահուան դժբաղդ լուրը ընկալաւ :

Սաքս Քօպուրկի Էռնէստ դուքսը ծնած է 1783 դեկտեմբեր 29ին, ուստի 60 տարուան էր . Քօպլէնցի դքսութեան գահը նստած էր 1806 նոյեմբեր 27ին . իր մեծ տղան Էռնէստ դուքսը որ 1818, յունիսի 8ին ծնած է, յաջորդեց իր հօրը . Սաքս Քօպուրկի հանգուցեալ դուքսը, Անգլիոյ թագուհիին ամուսնոյն Ալպէրթ իշխանին հայրը, ու Պելճիգայի Թագաւորին եղբայրն էր . այլև Փորթուկալի Թագա-

---

հապանձ ու Կուրտիոսէն աւելի նախանձելի եղար :

Ճառագայթները մէկ հայլէէ ուրիշ հայլիի լոյս արձակելով այնպէս չէին բազմաճաճանչ ցոլանար, ինչպէս որ սիրոյ ազդեցութիւնները մեր իշխաններուն ու իշխուհիներուն սրտին մէջ փայլեցան . իշխանները զգուշաւոր էին շուտով օգնութեան հասնելու, իր ժողովուրդն ալ աւելի զգուշաւոր ու պատրաստ էր հաստատ պահելու զանոնք . չքակուելու կապով կապուած էին ասոնք իրենց մեծերուն հետ, ու մեծերն ալ հայրենեաց հետ, չէ թէ միայն Հայկայ ու Տիգրանայ փառաւորութեան ժամանակը . հապա նաև ան ողբալի դաշտին մէջ ուրտեղ Արան գեղեցիկ ինկած մեռած է . ոչ միայն Պարոյրի ճակտին վրայ թագին փայլած ժամանակը, այլ և Վահէի ճակտէն պսակը ինկած ժամանակն ալ . վասն զի «Հայրենեաց սէրը, ինչպէս ըսաւ մէկը, եթէ անգամ մը վառի, մէյմըն ալ չմարիր . թէպէտև երբեմն յիշատակաց մոխրին տակը ծածկուած կըմնայ» : Երբոր բոլոր աշխարհք կըդողար Աղէքսանդրէն ու Սելևկիացոց բռնութիւնէն, Ադուարդ ու Արտաւազ յայտնի կընէին թէ զօր է անոնց ջանքը իրենց ժողովրդոց միաբանաւէր ու տիրասէր ճգանցը քով :

(պիտի շարունակուի :)

ւորին, Նըմուրսի դքսուհիին մօտ ազգականն էր, և հօրեղբայր, Սաքս Քօպուրկի Օկիւստ դքսին, որն որ գաղղիացւոց Թագաւորին փեսան է" :

—Անգղիոյ տէրութիւնը հիմակուհիմայ 606 պատերազմական առագաստաւոր նաւեր ունի · որոնցմէ 165 հատը եռայարկ նաւ է (իւչ ամպարլը), 107 ֆուէկաթ, ու 324 զանազան ուրիշ նաւեր : Ասոնցմէ 228 հատը միշտ պաշտօնի մէջ կըգտնուին : Շոգենաւական անգղիացի նաւերը 27,000 հատ են : Կըհաշուի թէ յիշեալ տէրութեան նաւերուն մէջ 160,000 հոգի նաւաստի կան, ու տարին 200 միլիոն ֆրանքէն աւելի ծախք կըլլայ ծովային պաշտօններու համար :

Մօրնինկ Բոստ ըսուած օրագրին նայելով, Մեծ Բրիտանիոյ տէրութիւնը ասոնցմէ 'ի զատ, 88 պատերազմական շոգենաւ ունի, որոնք ընդ ամէնը 20,000 ձիու ուժ ունին : Ասոնց հետ կրնայ հաշուիլ նաև 900 վաճառականի շոգենաւեր, որոնք միատեղ 75,000 ձիու ուժ ունին : Պատերազմի ատեն թէ որ հարկ ըլլայ, կառավարութիւնը կրնայ գործածելու զանոնք : Վերջապէս առագաստաւոր ու շոգեշարժ թէ պատերազմական և թէ առևտրական նաւեր մեծ ու պզտիկ ամէնքը մէկէն հաշուելով՝ անգղիացւոց ազգը աս օրուան օրս 28,594 հատ նաւ ունի :

—Գաղղիոյ տէրութեան ծովային զօրութիւնը 431 առագաստաւոր նաւերէ կըբաղկանայ · որոնցմէ 46 հատը եռայարկ նաւ, 56 ֆռէկաթ, ու 329 զանազան նաւեր : Ասոնցմէ 192 հատը միշտ պաշտօնի մէջ կըգտնուին : Աս ամէն նաւերուն մէջ 70,000 նաւաստի կան : Ծովային պաշտօններու ծախուց գումարը՝ 106 միլիոն ֆրանք որոշուեցաւ 1844 տարուան համար :

Ասոնցմէ 'ի զատ Գաղղիոյ տէրութիւնը հիմակուհիմայ 104 պատերազմական շոգենաւ ունի, որոնք ընդ ամէնը 25 հազար ձիու ուժ ունին :

—Անգղիացիները Իռլանտայի մէջ ժողով մը ըլլալով, անոր նախագահը վաւերական թուղթեր ներկայացուց տարապայման ժառանգութեանց վրայօք, որ Բրօթէստան եպիսկոպոսները ձգած են: Քօլքէր Տուալլինի արքեպիսկոպոսը՝ 150,000 լիրա սթէռլինա ձգած է այսինքն · 16,500,000 տաճկի ղուռուշ · Պէրէսֆօր, Թուէմի արքեպիսկոպոսը՝ 250,000 լիրա սթէռլինա (27,500,000 ղուռուշ) · Նէկր, Քէշըլի արքեպիսկոպոսը՝ 400,000 Լ· Ս· (44,000,000 ղուռուշ) · Աթօփֆօրթ, Քօրքի արքեպիսկոպոսը՝ 25,000 Լ· Ս· (2,750,000 ղուռուշ) · Բէրսի, Տրօմօրի եպիսկոպոսը՝ 40,000 Լ· Ս· (4,4000,000 ղուռուշ) · Քըլվըր, Ֆէռնսի եպիսկոպոսը՝ 50,000 Լ· Ս· (5,500,000 ղուռուշ) · Պէռնար, Լիմէրիքի եպիսկոպոսը՝ 60,000 Լ· Ս· (6,600,000 ղուռուշ ·) Հաուքէնս, Րաֆօքի եպիսկոպոսը՝ 250,000 Լ· Ս· (27,500,000) · Բօրդր, Քլօկրի եպիսկոպոսը՝ 250,000 Լ· Ս· (27,500,000) · Քնօքս, Քիլլալօի եպիսկոպոսը՝ 100,000 Լ· Ս· (11,000,000) · Աթիւալթ, Նըմէկի արքեպիսկոպոսը՝ 300,000 Լ· Ս· (33,000,000) · ընդ ամէնը՝ 1,875,000 լիրա սթէռլինա, այսինքն 206,250,000 տաճկի ղուռուշ :

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳՂԻԱ

Լիվէրբուլ, 11 փետրվար:

Բամպակ : Քիչ առուտուր եղաւ աս շաբաթ, որովհետև ապրանք ունեցողները չեն արտորար ծախելու ու բարձր գիներ կըխնդրեն : Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներէն եկած վերջի լուրերը կըհաստատեն թէ աս տարուան հունձը հազիւ թէ 1,600,000 պալէայի պիտի հասնի, ուստի աս պատճառի համար հաստատակօրէն կըյուսացուի թէ բամպակները աս տարի շատ պիտի ուզուին :

ԳԱՂՂԻԱ

Մարսիլիա, 18 փետրվար:

Բամպակ : Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու ապրանքէն խիստ քիչ ըլլալուն պատճառաւը, ինչուան 85 ֆռանք վաճառեցին Լուիզիանի տեսակը, ու 86½ ֆռանք Քարօլինի ապրանքը : Եգիպտոսի Մէւմէլ բամպակներէն 1280 պալէա ծախուեցաւ, բայց ինչ գին ըլլալը չի յայտնուեցաւ : Քըրքաղաճի ապրանքը շատ կուզուի ու մէկ քանի մաս ընդ ամէնը 175 պալէա ծախուեցաւ 72–73¼ ֆռանքի խանթարը · այլև 133 պալէա, ապրանքը չհասած վաճառուեցաւ 72½ ֆռանքի: Հիմակուհիմայ Մարսիլիայի մէջ զանազան տեսակներէն ընդ ամէնը՝ 9681 պալէա բամպակ կայ · անցած տարի աս ամսուան մէջ՝ 20,515 պալէա կար, ու 1842ին ևս աս ատեն՝ 35,786 պալէա կար :

Մետաքս : Առևտուրը միշտ աղէկ է · աս շաբաթ 26 պալէա Պրուսայի երկան խալըպ մետաքս ծախուեցաւ 19 ֆռանքի կէս քիլօկրամը, ու 21 պալէա Սէլէ 26–28 ֆռանքի : Ասոնցմէ 'ի զատ ուրիշ տեսակ մետաքսներ ևս վաճառուեցաւ ամէնքն ալ քիչ կամ շատ աւելի գիներով: Պարեամպօլսի մետաքսին աս օրուան արժողութիւնը՝ 13½ ֆռանք է · ընդհանրապէս խիստ քիչ ապրանք կուգայ :

Սուսամ: Մի և նոյն յաջող վիճակի մէջ կըգտնուի · պատրաստ ապրանքին գինը՝ 50 ֆռանք է հարուր քիլօկրամը · իսկ 1½–2 ամսուան մէջ առնելու պայմանաւ 48 ֆռանք : Ոսպիոյ կտաւատին արժողութիւնը 27½ ֆռանք է հարուր քիլօկրամը :

Գործատունի ձէթ : Միշտ կուզուի ու գիները քիչ մը բարձրցան, որովհետև հակառակ հովերուն պատճառաւը նոր ապրանք չեկաւ դուրսերէն : Մէկ մաս Միտիլլիի պատրաստ ձէթ վաճառուեցաւ $118\frac{2}{4}$ ֆրանքի էքթօլիթրան (75 օխան) :

Ցորեն : Գիները բարձրցան, ինչու որ Անգղիոյ ու Սիկիլիայի համար բաւական ապրանք ծախուեցաւ համբարանոցին մէջ (անթրբբօ) · ասկէ 'ի զատ քիչ ցորեն կուգայ դուրսերէն · ուստի կըյուսացուի թէ համբարանոցը եղած ցորենները աղէկ գնով պիտի ծախուին :

Խահվէ : Կուզուի, ու աս շաբաթ երևելի գործառնութիւններ եղան · 4400 տոպրակ Հավանայի նոր հունձի խահվէ ծախուեցաւ ապրանքը չհասած 50 ֆրանքի յիսուն քիլօկրամը համբարանոցին մէջ · այլև 4800 տոպրակ Բատանի խահվէ վաճառուեցաւ քաղաքիս մէջ 75 ֆրանքի :

ՏԱՃԿԱՍՏԱՆ

Զմիւռնիա, 3 Մարտ:

Քաղաքիս առուտուրին երևելի փոփոխութիւն մը չեղաւ մեր վերջի թուէն ետքը, ինչու որ Գաղղիոյ շոգենաւով Եւրոպայէն եկած լուրերը գրեթէ մի և նոյն են ընդհանրապէս ամէն տեսակ ապրանաց համար :

Բամպակ : Նոր փոփոխութիւն մը չեղաւ գիներուն, թէպէտև միշտ կուզուին ու դիւրավաճառ են:

Ձէհրի : Աս շաբաթ 100 քուրձի չափ վաճառուեցաւ 14½–17½ ղուռուշ օխան ըստ տեսակին:

Մեղրամոմ : Կուզուի · աս օրուան արժողութիւնը բանուած աղուոր ապրանքին համար 960–970 ղուռուշ է խանթարը · չբանուածը 920–950 ըստ տեսակին :

Մետաքս : Քիչ կայ ու ծախու առնող պակաս չէ · մանաւանդ Պարեամպօլսի տեսակէն հազիւ թէ 450 օխայի չափ կայ բոլոր Իզմիրու մէջ · ասիկա ալ մէկ վաճառականի ձեռք ըլլալով օխան 140 ղուռուշէն աւելի կըպահանջէ · այլ ծախու առնողները հիմակուհիմայ յիշեալ գինը միայն կուտան :

Ոչխարի բուրդ : Միշտ կուզուի ու քիչ կայ · բայց տակաւին նոր վաճառումն մը չեղաւ :

Աֆիոն : Աս շաբաթ քանի մը սէփէթ ևս ծախուեցաւ 76½ ղուռուշի չէքին · Եւրոպայէն յաջող լուր մը չեկաւ վերջի գաղղիական շոգենաւով աս ապրանքին համար :

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՆՈՐԱՏԻՊ ՄԱՏԵԱՆՔ

ՆԱԽԱՍԿԶԲՈՒՆՔ ՀԱՄԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆ

ՈՐ Է

ԵԼԱԾՆԳՐԱՑ

Վէննայի Մխիթարեան միաբանութենէն վերապատուելի Հ· Ղուկաս վարդապետը շինած է պարզ գրաբառ լեզուաւ, ու անցած տարի տպուած է : Աս գրքին օգուտը մանաւանդ թէ հարկաւորութիւնը մէկ խօսքով մը ըսելու համար, արժան կըհամարինք ծանուցանելու ալճեպրան բոլոր ուսմանց դուռը կամ բանալին է : Մէկը թէ որ աս գիտութիւնը չի սորվի, չկրնար ուսումնականութեան մէջ քայլ մը ընել · երկրաչափութիւնը, բնական գիտութիւնը ու աստղաբաշխութիւնը ասոր անանկ հարկաւորութիւն ունին, ինչպէս որ գիր ու բառ հարկաւոր է խօսք մը շարադրելու համար :

Ուստի ամէն ուսումնական ազգակիցներնիս կըյորդորենք ասկից ստանալու, ու աս գիտութեան եռանդն ունենալու : Ասկից ետքը անմիջապէս երկրորդ հատորը պիտի տպուի որ է Երկրաչափութիւն :

ԱՐՇԱԼՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

Աս Օրագիրը շաբաթը անգամ մը կըտպուի · տարեկան ստորագրութեան գինը՝ 120 ղուռուշ է կանխիկ (փէշին) · իսկ դրսի երկիրներուն համար, ճամբու ծախքը առնողին վրայ է · ով որ ուզէ կրնայ ստորագրել ·

Իզմիր օրագրութեան տպարանը ·
Պօլիս Վալիտէ խանը Շահպազեան Սարգիս աղային գրա·
Պրուսա Քասապճեան Մատթէոս ու Գրիգոր աղայից վաճա·
Աղեքսանդրիա Աղապեկեան Կարապետ աղային վաճա·
Գահիրէ Եղիազարեանց Մ· Ալէքսան աղային գրատունը ·
Յոպպէ Բրուսիոյ ու Միացեալ Նահանգաց Ամերիկոյ հիւպատոս, Սրապիոնեան Աղա Յակոբին գրատունը ·
Թրէստ Աբէլեան Գրիգոր աղային գրատունը ·
Կարին Ղազազեանց Յարութիւն աղային վաճառատունը ·
Ակն Խստայեան Ղազար աղային վաճառատունը ·
Եաշ Պըյըքլըեան աղայ եղբարց գրատունը ·
Պաղտատ Անգղիոյ առաջին թարգման աղայ Խաչիկին տունը·
Թիֆլիզ Ռուսաց տարիճանաւոր Կարինեան պատուելի Յակոբ վարժապետին գրատունը ·
Դուրբէժ Շիրմազանեան Վարդանեանց աղայ Գալուստին վա·
Թէհրան Աւագելեանց Թադէոս Խանին բնակարանը ·
Սպահան Ամիրեանց աղայ Ամիրեանին վաճառատունը ·
Պոմպա յորդի պարոնաց Աղանուր որդւոց և ընկերաց վաճա·
Կալկաթա պարոն Փ· Ա· Գէորգեանին գրատունը ·
Մատրաս պարոնաց Սամ և ընկերաց վաճառատունը ·
Սինկափոր ու Պադավիա՝ յորդի պարոնաց Սէթ եղբարց գրա·

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ՊԱՊՕԵԱՆ